

"DE DARDE KLOKKE"

Drie maandeleks tiedschrift veur Ommen

Utgave van de Gemienschap
van Oll Ommer

Redaktie en administratie
Dieks Makkinga Azn.
Jhr. van Nahuysstraat 2, Ommen

Van olds ow adres

Van Eerten's

BOEKHANDEL

In 1767 kochten de Ommer
al klêre bij ons, van een
olderwetsen stiel.

In 1973 doet ze dat nog,
maar now van een nijerwetsen stiel.

Fa. Kramer
OMMEN

Brugstraat 32

Taxi
1724
2200
(05291)

Steen

Exclusieve bruidstoetverzorging
Ambulancedienst - Rouwvervoer
Chevron-Servicestation
Reparatie-afd. alle merken auto's
Autoshop - Autowasserette

OMMEN, JULIANAstraat 22

OLDEMAN
Hofleverancier

Keuze uit ruim
2000 gouden sieraden

BRUGSTRAAT 20 — OMMEN

Coöp. Raiff.bank

Bouwstraat 20 - 21

Boerenleenbank

Brugstraat 11

DE SPAARBANK
VAN OMMEN

allerlei spaarvormen
verder alle bankzaken - effecten
vreemd geld - reisdeviezen -
verzorging van vakantiereizen enz.,
safeverhuur - nachtkluis

Gaarne bemiddelen wij bij uw

koop en verkoop
en verzorgen uw
taxaties
van onroerende goederen

WEENINK

H. Mulertstraat 5 — Ommen
Telef. 05291 - 1121

Kleding kopen

is advies vragen aan
vakbekwame
mensen

Bij **PAPING** staan de deskundigen op het gebied van
dames-, heren- en kinderkleding

voor u klaar !

PAPING

Kruisstraat

hoek Vrijthof

'Het Hobby Centrum'

V L heeft alles voor de
HOBBY CENTRUM DOE HET ZELVER
H Telefoon 1876

ONDERLINGE BRANDWAARBORG MAATSCHAPPIJ „OMMEN”

te OMMEN

Verzekert uw goederen bij uw
plaatselijke Maatschappij, lage premies.

Eigen Maatschappij in eigen hand, ook voor
stormschade- en varia verzekeringen.

Neem **WASMIDDELEN** uit het assorti-
ment van zeepfabriek „KLOK”,
merkbaar voordeliger:

10 kg wasmiddel f 17,—, 5 kg afwasmiddel f 7,95
2 kg inweek- en voorwasmiddel f 4,95

G. J. Schepers

Wentholtstraat 5
Ommen, tel. 1204

Fa. Stegeman

Electro Technisch Bureau
Radio - T.V. - Huish. App.

Ommen: Dr. A. C. v. Raaltestraat 3,
Tel. 05291 - 1152

Bij

GROOTENHUIS

in de Brugstraat

staan

**ROOKARTIKELEN
EN SNOEP**

als steeds paraat !

H. de Wit

**SCHILDERSBEDRIJF
en
WANDAFWERKING**

Nering Bögelstraat 32
Ommen - Tel. 1288

SCHILDERS- EN BEHANGERSBEDRIJF

W. Bolsenbroek

Hamsgoren 15 - Ommen
Telefoon (05291) 1265

★ **Jawel,**

muurkluizen

J. L. Takman - Ommen

LEDERWAREN

- * Tienertassen
- * Damestassen
- * Weekendtassen
- * Koffers
- * Portemonnaies
- * Rijbewijs-etuis, enz.

SPECIAALZAAK

Hurink

BRUGSTRAAT 21 - OMMEN

SPEELGOED

- * Diverse bouwsystemen
- * Elektrische treinen
- * Legpuzzels
- * Diverse spellen
- * Sjoelbakken
- * Biljarts, enz.

INHOUD

1. Redaktienieuws.
2. Legende van de Hongerige Wolf.
3. Ommen an de Vechte.
4. Postgeschiedenis van Ommen (slot).
5. Ambt Ommen in 1841.
6. Gao, Heer, niet weg.
7. Kind wee'n.
8. De praktijk van dokter Camstra (slot).

januari 1973.

Redaktienieuws.

Allereerst onze beste wensen aan de gehele burgerij van Ommen. Wij hopen dat 1973 voor u mag worden wat u er van verwacht. Een voorspoedig en gezegend jaar. Hieronder een uiteenzetting hoe u abonnee op onze "Darde Klokke" kunt worden. Als u in de kom van Ommen woont en u stort f. 2,50 bij de Cöop. Raiffeisenbank, dan ontvangt u het gehele jaar 1973 de "Darde Klokke" thuis. Woont u buiten de kom (postbestelling) dan zult u f. 3,50 moeten storten bij genoemde Bank en wij zenden de drie volgende nummers van 1973 naar uw adres, waar ook ter wereld. Het gironummer van de Bank is 616712. U gelieve duidelijk te vermelden "abonnement Darde Klokke" en uw naam en adres.

We willen, indien mogelijk, een opstelwedstrijd onder de Ommer jeugd organiseren. Iedere schoolgaande jongere in de leeftijd van 6 tot 14 jaar kan meedoen. Er zijn 3 leeftijdsgroepen van 6-8 jaar, 9-11 jaar en 12-14 jaar.

Het opstel dient bij voorkeur te gaan over iets dat Ommen betreft, of over het een of ander dat jullie hier hebben meegemaakt.

Het opstel kan natuurlijk ook in de vorm van een gedicht en het mag natuurlijk ook in dialect worden geschreven. Een deskundige jury zal alle inzendingen beoordelen en de prijzen toekennen. Voor elke groep is er een leuke 1e, 2e en 3e prijs. Zo mogelijk zullen enkele inzendingen in dit blad worden gepubliceerd. Tot slot willen we de tientallen middenstanders die de "Darde Klokke", door een advertentie te plaatsen, weer een vol jaar mogelijk hebben gemaakt hartelijk danken. Leest u, lezer, dus niet alleen de redaktiekolommen, maar ook de advertenties van deze sportieve en gewaardeerde "medewerkers" van de "Darde Klokke", die met genoeg voor u klaar zullen staan.

De redactie.

In 1831 verscheen bij J.J. Tijl te Zwolle het boek van I. van Dijk: "De burgvrouw van de Collendoorn". Met toestemming van de uitgever zal in "De Darde Klokke" een verkorte versie van dit verhaal worden opgenomen onder de titel "De legende van de Hongerige Wolf", geschreven door G. Steen.

In deze (of in de volgende) uitgave van de Darde Klokke kunt u het eerste deel van deze middeleeuwse vertelling lezen.

De legende van de Hongerige Wolf.

Het verhaal, gebaseerd op oud Sallandse Kronieken en Legenden, speelt zich af in de middeleeuwen. Hierin komen personen van verschillende adellijke geslachten uit die tijd naar voren. Allereerst Everhardus van Essen, bewoner van het kasteel Eerde. Zijn vrouw Mathilde, erfdochter van Eerde, was overleden en hij woonde daar met zijn dochter Ida. In Hardenberg stond toen het kasteel van dien naam, bewoond door een jong edelman, Frederik van Wevelinckhoven, neef van de Bisschop van Utrecht, Floris van Wevelinckhoven. In de nabijheid van Hardenberg bevond zich het kasteel de Collendoorn, waar burchtvrouwe Agnes woonde met haar dochter Kunigonda en haar zoon Rudolf.

Wat verder oostelijk lag het kasteel Koevorden. Vanuit dit kasteel regeerde Reinout van Koevorden, Landdrost van Drenthe, over de omgeving. Over de tolheffing verschuldigd bij het passeren van deze plaats, lag hij voortdurend overhoop met zijn wereldlijke heer, de Bisschop van Utrecht.

In de maand februari van het jaar 1379 trok een groepje van twee personen vanaf het kasteel Eerde in noordelijke richting. Het waren Jonkvrouwe Ida, gekleed in een kostbare pelsmantel en gezeten op een donkerbruine hit, vergezeld van een page, die eenzelfde paard bereed.

Ida wilde een bezoek brengen aan haar vriendin Kunigonda van de Collendoorn. Een tijdlang reden beide jonge mensen door de velden langs de Vecht, om dan bij Beerze de bevroren rivier over te steken. Daarna kwamen zij in een dicht bebost gebied, waardoor

de Hessenweg liep, die het noordelijk deel van Salland doorsneed.

Bekend met de weg reden zij vlug door de wildernis voort. Maar opeens klonk een woest gehuil. Een troep hongerige wolven had het gezelschap opgemerkt en deed een aanval op mensen en dieren. De aanvoerder wierp zich op het rijdier van de jonkvrouw. Het arme beest werd onmiddellijk bij de keel gegrepen, terwijl zijn berijdster terzijde werd geslingerd.

De hit van de page viel ten prooi aan de andere wolven. De jongen trachtte zich met de weinige wapenen die hij bij zich had, zo goed mogelijk te verdedigen. Angstaanjagend klonken de kreten om hulp, die schijnbaar niemand hoorde. Ida, die op de grond lag, zou ook spoedig het slachtoffer worden van de roofdieren, wanneer deze zich aan het vlees van de paarden hadden tegoed gedaan.

Een van de grimmige beesten keerde zich reeds tot haar, toen plotseling de struiken vaneen gereten werden. Een jonkman vertoonde zich en overzag met snelle blik de toestand. Hij spande zijn boog en met een welgemikt schot werd de wolf, die de meeste bedreiging voor Ida vormde, ter aarde geworpen. Met een snelheid, waaruit een grote jachtervaring sprak, werden meerdere pijlen afgeschoten. Nog enige wolven vielen neer en de andere közen de aftocht.

Het was Jonker Rudolf van de Collendoorn, die Ida was tegemoet gegaan en het hulpgeroep en gehuil van de wolven had gehoord. Hij gaf zijn paard de sporen en kwam nog juist op tijd om het leven van de jonkvrouwe te redden.

Spoedig kwam Ida weer tot zichzelf, waarna de Jonker haar voor zich op zijn paard tilde. Onder tranen van dankbaarheid kustte zij hem voor haar redding.

Dan reden zij met spoed naar de Collendoorn, waar Rudolf haar overgaf aan de zorgen van zijn zuster.

Sedert die tijd staat op enige afstand van de plek, waar het onheil gebeurde een herberg aan de Hessenweg, die de naam "Hongerige Wolf" draagt. Daardoor wordt de herinnering levend gehouden aan dit gedenkwaardige voorval en de daaraan verbonden legende.

Hiermede is het verhaal niet ten einde. Wie aanneemt, dat Ida en Rudolf spoedig met elkaar trouwden en sa-

men nog lang en gelukkig leefden, denkt geheel on-
juist.
Wij zullen dit in de volgende afleveringen nader
vernemen.

(-)-(-)-(-)-(-)

Ommen an de Vechte.

In de tied van angst en zörge
vechtend öm een goed bestaon
bi'j in Omm'n op e börge
öm veur ow rust naor toe te gaon.

Oonze vechte stroomt zo steureg
oonze barge dreunt maar voort
Heidevelden paors en kleureg
Legt Goddaank nog ongestoord.

Ginder wied weg een olden Harder
Brengt zien schaop'n naor het veld
Donkre bossen völle varder
Zonder het roewe stadsgeweld.

Zoezend vertelt de olde beume
Verhaal'n uut veurbijje tied
Zeg ie soms, net of ik dreume
Dat zo iets now toch nog bestiet.

Hier gien grote demonstratie
Hier gien angst veur 'n aandern dag
Met de natuur as oe relatie
Leef ie zonder dat zelfbeklag.

Boerderijjen met riet'n daken
In gemoedeleke rust
Könt oe gauw weer better maken
Ie gaot an 't wark met nijje lust.

Ginds in staank, lewaai en jachten
Denk ie nog maar is een keer
"Ommen blij mie altied wachten"
Kom ie 't volgend jaor maar weer.

Van oonze toren roept de klokk'n
Ow een hartlek welkom toe
Een welludend neugend lokk'n
Komt naor hier, uut druk gedoe.

Postgeschiedenis van Ommen.

Toen op 15 november 1881 het hulppostkantoor werd omgezet in een postkantoor, waartoe het gebouw aan de Kruisstraat verrees, werden een aantal stempels verstrekt voor afstempeling van de brieven. Dit afstempen was toen een vrij ingewikkelde procedure. Voor het ongeldig maken van de postzegels werd een z.g. nummerstempel gebruikt, dat voor alle postkantoren een verschillend nummer droeg. Ommen had b.v. nummer 213. Daarnaast werd een afdruk van het z.g. kleinrondstempel, waarin plaatsnaam en datum en uur waren vermeld, als vertrekstempel op de brief geplaatst, om te kunnen nagaan op welk tijdstip een brief was verzonden. Het postkantoor van aankomst plaatste op de achterzijde een soortgelijkestempel en de tijd dat een brief onderweg was kon gemakkelijk worden bepaald. Met het verstrijken van de jaren werd langzamerhand een eenvoudiger stempelwijze toegepast. Zo'n 100 jaar geleden werd de post hier te lande even snel bezorgd als nu het geval is.

Met de postwagen die op zijn route geregeld van paarden verwisselde, werd de post op snelle wijze van plaats naar plaats vervoerd, ook in de nachtelijke uren. Naar kleinere plaatsen, niet aan een hoofdroute liggende, geschiedde het vervoer per postkar. Een tweewielig voertuig, dat door de besteller voortgeduwd moest worden. Op deze manier geschiedde b.v. het vervoer van Ommen naar den Ham v.v.. Omstreeks de eeuwwisseling was het besteller Lindenhovius uit den Ham die met zijn postkar 's avonds om 6 uur in Ommen moest zijn opdat de post tijdig voor verdere verzending per diligence in gereedheid kon worden gebracht.

's Nachts om 3 uur kwam de post uit Zwolle in Ommen aan. Er werd verwisseld van paarden en dan ging de reis verder naar Coevorden.

Met een zwaar beladen postkar was het, aldus de heer Lindenhovius, over de toen slecht begaanbare wegen, vaak moeilijk om tijdig de plaats van bestemming te bereiken. De reisduur den Ham-Ommen was ongeveer 2 uren. Hij, Lindenhovius, overnachtte bij de fam. Truin aan het Vrijthof. Op marktdagen was het daar wel eens minder plezierig, omdat hier ook een borrel

(en soms een stevige) werd geschonken. In de keuken werd levendig de veehandel bedreven en schapen en geiten liepen in en uit. Dat dezen het een en ander achterlieten laat zich raden. En deze geuren hebben het verblijf van Lindenhovius daar niet veraangenaamd. 's Morgens in alle vroegte werd de reis naar den Ham/Vroomshoop weerd aanvaard. In de route was het kasteel Eerde opgenomen, waar eerst de post moest worden afgeleverd. In het begin van deze eeuw was er vanuit Lemelerveld een bodeloop op Vilsteren. De route moest lopend, met een postzak op de rug, worden afgelegd. Vanuit Vilsteren verzorgde besteller G.J. Koggel het verdere vervoer naar Ommen. Dit alles gedurende zeven dagen per week.

Het postkantoor aan de Kruisstraat voldeed langzamerhand niet meer aan de eisen. Van rijkswege werd naar een geschikt terrein uitgezien voor stichting van een eigen gebouw.

De toenmalige directeur, de heer S. Hoven, slaagde er in een goede plaats te vinden. Het betrof een tweetal perceeltjes grond, eigendom van de heren D. van Essen en J.H. Steen, respectievelijk groot 0,01.44 ha en 0.03.48 ha. Beiden vroegen voor hun perceel f. 3.000,--. Door 2 plaatselijke deskundigen werd de waarde op respectievelijk f. 2.700,-- en f. 2.800,-- getaxeerd. De directeur-generaal van de posterijen vond deze prijs te hoog en er kon een bod worden gedaan van ten hoogste resp. f. 1.800,-- en f. 2.400,--. De eigenaren van de grond namen hiermee genoegen, doch bedongen dat de afbraak van de opstallen aan hen zou komen. Na herhaalde wijziging van het bouwplan en nadat de hoofdinspecteur van de posterijen en telefonie zich persoonlijk van de situatie op de hoogte had gesteld, hechtte de minister op 9 juni 1906 zijn goedkeuring aan de bouw. De aanbesteding was op 18 juli 1906. De bouw van dit, nu nog in gebruik zijnde, postkantoor, werd voor f. 24.790,-- gegund aan de fa. Groenenberg, Kruithof en Sloet te Zwolle. Het nieuwe gebouw aan de Markt werd op 6 november 1907 in gebruik genomen. In de nacht daaraan voorafgaande werd de inventaris van het oude naar het nieuwe kantoor overgebracht. Op 19 november daarop werd de rijkstelefoon in het gebouw gevestigd. De verlichting geschiedde door

middel van petroleumlampen. Dit duurde tot 1918. Toen werd gedurende de wintermaanden vanwege de gemeente voorzien in de verlichting door middel van electriciteit. De kosten hiervan waren f. 36,-- per lichtpunt per jaar bij abonnement. In de dienstlokalen werden 4 lichtpunten aangebracht. Aanleg en levering van de lampen geschiedde door de gemeente. Hiermee wil ik de artikelenreeks over de postgeschiedenis van Ommen besluiten. Het is een globaal overzicht van hetgeen zich op dit terrein zoal in en om Ommen heeft afgespeeld. Tot slot, mochten er onder u zijn die oude brieven of kaarten, verzonden van of naar Ommen, bezitten; ik wil ze graag van u ter inzage, voor meer informatie over dit onderwerp.

J. Lucas.

---+---+---+---+---

In 1818 bestond de raad van Ambt Ommen uit onderstaande personen:
J.A. Chevallerau, schout en secretaris. Assessoren (wethouders) waren Jan Nevels en Engbertus Mensink (37 jaar). Raadsleden: Jan Marsman (59), Jan Willem Janssen (43), Berent Immink (38) en Jan Helmich (26). Eenderde van de raadsleden trad jaarlijks af, doch was herkiesbaar. Het presentiegeld voor bijwoning van een raadsvergadering was f. 1,--.
Willem Rotman trad in dat jaar in dienst als gemeente-bode. Als veldwachter werd per 1 oktober 1818 aangesteld Hendrik Heidekamp tegen een beloning van f. 3,-- per week.

=== 000 ===

Ambt Ommen in 1841.

De hoofdmiddelen van bestaan zijn landbouw en vee-teelt en er is een weinig koophandel, zo lezen we in een verslag over het jaar 1841 van de burgemeester van Ambt Ommen aan de gouverneur van de provincie in die dagen. Ieder jaar moest het wel en wee van de gemeente aan de hand van een vragenlijst ter kennis van deze worden gebracht. Hieruit kunnen we ons een aardig beeld vormen omtrent hetgeen toen als belangrijk werd ervaren en van hetgeen het dagelijks leven in die tijd beheerste. Er is een veldwachter voor een uitgestrektheid van meer dan 12 uren gaans (te voet) in de omtrek.

De gezondheid was in het algemeen goed en er kwamen geen besmettelijke ziekten voor. Er waren geregeld koepokineningen. Er was een plattelands-heelmeester, die tevens als vroedmeester fungeerde en de artsenijs uitoefende. De burgemeester klaagt er over dat de geneeskundige hulp in de gemeente veel te wensen overlaat.

Aan de ontginning van woeste gronden wordt niet veel gedaan, omdat bijna al deze grond gemeenschappelijk bezit is. De veenderij is sinds de afscheiding van Avereest in 1837 van weinig belang.

Door de ingezetenen wordt slechts turf gestoken voor eigen behoefte. Deze zelfden bakken het brood voor eigen gebruik. Dit gebeurde in de zgn. bakovens, die u hier en daar op boerenhofsteden nog wel kunt aantreffen. Brood werd dan vaak voor een week of langer ineens gebakken. Verder ontlenen we aan dit verslag dat er slechts één kerk in de gemeente is, nl. te Vilsteren, welke in een goede staat verkeert. Er is een kleine brandspuit in Ambt-Ommen, en een grote spuit in Stad-Ommen.

Beide spuiten zijn gemeenschappelijk eigendom. Op de begraafplaats in Stad worden tevens de inwoners van Ambt begraven.

Er zijn 2 postwagens die op woensdag en vrijdag geregeld passerem vanaf Zwolle.

Over de gemeente-financiën het volgende:
"de staat der finantiën is beter dan deze geweest is, doch is nog in een slechte staat en voornamelijk omdat de gemeente Avereest haar ver-

plichtingen niet nakomt". Er werden in het betreffende jaar geen gelden opgenomen noch afgelost. De som van de onafgeloste schulden is f. 1.200,--. Inning van de plaatselijke belastingen ging met grote moeilijkheden gepaard. Hoewel al het mogelijke werd gedaan om onpartijdigheid te waarborgen, waren er toch nog veel klachten en heerste er ontevredenheid. Veelal moest de belasting worden betaald uit de opbrengst van de oogst, tot welk tijdstip ook veelal uitstel van betaling werd verleend.

De staat waarin de Regge en de Vecht verkeren laat veel te wensen over, evenwel voorzien zij in een grote behoefte der ingezetenen. Aan de waterleidingen is de laatste jaren veel verbetering aangebracht. Hetzelfde geldt voor de wegen, doch de weg Ommen-Raalte is bij slecht weer moeilijk begaanbaar. Voorzover het er al is verkeert het onderwijs in een slechte toestand. Schoollokalen verkeren in een niet al te beste staat. Alleen het hoogst nodige wordt er aan gedaan.

Het percentage van de armen is ongeveer 5%. De boerenstand verkoopt een weinig koren en vee. Er is een pel-, olie- en korenmolen en daarnaast drie korenmolens. In Lemele was een fabriek van stenen, pannen en tegels gevestigd. De voornaamste landbouwproducten waren rogge, boekweit, aardappelen, vlas, gerst en haver. In het onderhavige jaar waren de gewassen slecht, zo vermeldt het verslag. De vooruitzichten echter voor het komende jaar bleken gunstig te zijn. Het mislukken van de oogst had letterlijk armoede tot gevolg voor een deel van de boerenstand.

Veeteelt en paardenfokkerij waren van weinig belang. Tongblaar (mond- en klauwzeer) heerste onder schapen en koeien, waaraan echter geen vee is gestorven. Aan kwade droes zijn 2 paarden gestorven. De veeartsenijkunde liet veel te wensen over, omdat de in Ambt Ommen gestationeerde veearts zich aan overmatig gebruik van sterke drank schuldig maakte. Ziehier een verslag, zo u wilt een opsomming van feiten, die het leven van de voorvaderen van een deel van nu nog te Ommen wonenden beheersten.

J. Lucas.

Gao, Heer, niet weg.

Gao, Heer, niet weg, zee: d'aovend is naobi'j
Het duuster slöt zien donker stil um mi'j.
Mien röste en dörf, mien aovermoed, waor zi'j ?
Helper van hulpelozen, help ook mi'j.

'n Ummezien duurt 's levens korten dag.
Dan vuurspoed, grootheid, weg met ienen slag.
Stikduustern nach: blif dat allenig nog ?
O, laot de hoppe ok Ow mi'j holden toch !

Van uur töt uur he'k Ow meer nödig, Heer!
't Gaon valt zo zoer mi'j. Is de weg nog veer ?
Deur kolde en hette en nog zuk biester weer
wi'k wieder gaon, blief I'j maar bi'j mi'j Heer !

Ik bin niet bange, vuul ik maar Ow haand.
Dan: last wördt licht en traon'n niet meer braand.
't Graf schrikt niet of, gien dood mi'j aovermaand.
'k Weet: achter dood en graf lig eeuweg laand.

As 't oge brek, hael dan Ow kruus mi'j veur.
Da'k veur mi'j uutzee aait dat golden spur.
Töt mienen nach wik veur Ow morgenrood.
Blief I'j bi'j mi'j Heer, dan wördt 't ende good.

H.F. Lyte (vert. A.P. v.d. Moolen) Over'ezet in
Ommer spraoke.

: _ : _ : _ : _ : _ : _ :

Kind wee'n.

Wat een gevuul öm klein en jong te wee'n,
op te kiek'n naor al die grote mensen,
Nog te kön'n vaar'n op oe gedachten zee'n,
nog barstens vol te wee'n van grote wensen.

Later lacht oe as de zönne toe
later lökt en wenkt met d'armen wied,
Nog gien bezörgd over waor en hoe
nog gien idee van warkelijkheid en groot verdriet.

God geeft die kleine waor ze op zit te hop'n,
'geeft ze een mooi en zönneg leev'n,
Laot ze later mekare niet verrop'n,
want zie bint er, net as wij, maar eev'n.

D. Makkinga

x-x-x-x-x-x-

De praktijk van dokter Camstra. (vervolg en slot).

"Wij hebben in Ommen 5 jaren gewoond. Waarom mijn vader zijn mooie praktijk in St. Anna Parochie liet varen voor Ommen, heb ik nooit geweten. Hij zal er reden voor gehad hebben. Pa's voorganger te Ommen, dr. ter Horst was oud en ziekelijk en zocht een opvolger en een koper voor zijn huis. Hij toonde mijn vader zijn boeken die een goed inkomen belcofden. Toen hij dus vol hoop zich daar vestigde, bleef de fam. Ter Horst ook in het huis tot den dood van den ouden heer.

Aan de goede verwachtingen kwam spoedig een einde. Er kwam wel veel in de boeken, maar geen geld in de kas. De mensen waren doodarm en konden niet betalen. Het was een onvruchtbare zandstreek, met heel arm volk. Verder was er een goede burgerij en eenige hoogaanzienlijke families, zoals Baron van Pallandt van Eerde, Jhr. Sandberg van 't Laar, Graaf van Rechteren Limburg en meer van die. Er was evenwel nog een tweede dokter, Dr. Lindenhovius. Deze had geloof ik meestal de burgerij tot patiënten. Eens kwam er een boerin bij Pa, die een rekening had gekregen. Ze had een grote mand bij zich en vroeg of de dokter ook "proemen" in betaling aannam? "Neen", zei Pa, "daarmee kan ik het schoolgeld van mijn kinderen niet betalen". Kort en goed, langzamerhand bleek dat Pa er niet bestaan kon en armoede troef was.

Ik herinner me dat er eens een brief kwam, waarvan port moest betaald worden (In dien tijd werden de brieven niet gefrankeerd, doch men betaalde het port bij ontvangst). Voor die brief was het porto niet in kas !! Baron van Pallandt scheen veel met Pa op te hebben. Hij wilde hem bewegen om te Ommen te blijven en vroeg hoeveel er aan ontbrak om behoorlijk te kunnen leven. Hij wilde dan levenslang zoveel bijbetalen. "Wiens leven?" vroeg Pa, "zoolang U leeft, of zolang ik leef?". Het antwoord was, zolang Mijnheer van Pallandt leefde.

Toen nam Pa het voorstel natuurlijk niet aan en dat was ook maar goed, want een jaar later stierf de Baron. Er was toen juist een mooie plaats in Friesland open: Sexbierum. Daar is Pa toen heengegaan. Ik was toen 12 jaar".

Verdere herinneringen aan Ommen.

"Eerst nog dit: Op het kasteel Eerde was een kamer alleen voor den dokter bestemd. Er was altijd een plaats voor den dokter aan tafel. Was er een zieke op 't kasteel, dan moest de dokter er logeren en werd met rijtuig gehaald en gebracht. Dat kon op de duur niet, want er waren ook andere patiënten, die 's nachts den dokter konden nodig hebben. Er was destijds geen Mevrouw van Pallandt. Wel was er altijd eene deftige, bejaarde dame, die ons ontving. Deze dame gaf eens aan Pa, nadat zij van eene ziekte hersteld was, als souvenir een mooie sigarenkoker. Deze bleek vol gouden tientjes te zitten. Een andere keer kreeg Pa het rijtuig, waarmede hij steeds gehaald en gebracht werd, cadeau. Ik ging dikwijls mee naar 't kasteel en was dan bij "Juffr. Marie", zoals die dame genoemd was. Ze gaf me steeds allerlei aardige kleinigheden, waarvan ik nog steeds een aardig speldenkussentje bezit. Nooit ging ik er weg zonder appels en andere lekkernijen. Op een zomerdag moest ik voor Pa een boodschap doen naar 't kasteel. Ik had toen een logéetje, Itta Breuning, doktersdochter uit Dedemsvaart. 't Was een wandeling van, denk ik, drie kwartier. Op den terugweg stak er een verschrikkelijk onweer op en wij kleine meisjes, hadden grooten angst. In die streek waren onweders vaak zeer hevig. Op een oogenblik schrikken we ontzettend, want vlak vóór onze voeten sloeg een vuurbol (in mijn verbeelding zo groot als een voetbal) in den grond en op een afstand zagen we brand uitbreken. Doornat en vol angst, liepen we door tot ons een rijtuig achterop kwam, dat Mr. van Pallandt had afgezonden om ons op te nemen en thuis te brengen. Een eind verder kwam Pa's rijtuig

ons tegen, dat ons toen overnam. Thuis moesten we heelemaal verkleed en gedroogd worden. En we hadden zulke mooie, schoone jurken aan ! Den volgenden dag werd er van het kasteel geïnfomeerd naar ons bevinden.

In de omstreken van Ommen heerschten destijds nog haast middeleeuwsche toestanden. Naast die hoog aanzienlijke families, die op kasteelen woonden huisden de armste boeren en arbeiders. 't Waren prachtige omstreken. Zoo waren bij Vilsteren bosschen. Daar werden kindervisites gehouden.

1 of 2 maal in 't jaar gingen de fam. Bouwmeester (de burgemeester) en wij met ons rijtuig naar Zwolle om voor toilet en inkoop te zorgen. Behalve den vervelenden rit van 3 uren, vonden Lize B. en ik die tochten heerlijk.

We hadden ons intrek te Zwolle in een logement Jansen, en aten daar 's middags ook. Je kunt denken, dat wij dat gewichtig vonden ! Na het eten reden we weer naar huis en sliepen dan (L. en ik) soms in.

Na 5 jaar in Ommen gewoond te hebben is Pa naar Sexbierum gegaan, waar hij een uitstekend bestaan had.

G. Steen.

- - - - -

In 1871 krijgt de heer J.G. Kramer te Ommen vergunning van de commissaris der Koningin om de door hem bij de grensbewoners in Pruissen gekochte schapewol in te voeren.

In datzelfde jaar wordt de heer H.J. Bosscher te Stad Ommen als koeherder aangesteld tegen een beloning van f. 120,-- per jaar.

De heer R. Moddejonge die daarvoor deze functie uitoefende, was overleden.

Kruidverkopers te Stad Ommen zijn J. v.d. Veen, H. Hoek en S. Godschalk. Het betreft verkoop van vuurwerk voor de jaarwisseling.

Stad Ommen heeft op 31 december 1871 een inwonertal van 2,608, bestaande uit 1.799 mannen en 809 vrouwen.

Zetters der directe belasting waren in 1819 Albert Warmelink, landbouwer te Giethmen, Hendrik Habers, landbouwer op Borrink te Vilsteren en Hendrik Hageman, landbouwer te Stegeren.

De jaarwedde van de Schout J.A. Chevallerau was in 1817 f. 100,--. Deze oefende tevens de functie van secretaris van het gemeentebestuur uit, waarvoor een beloning gold van f. 150,-- per jaar.

De bureaukosten voor het huishoudelijk bestuur van de gemeente waren in datzelfde jaar f. 162,--.

In de vergadering van de raad van de gemeente Stad Ommen van 27 mei 1871 werd besloten de Ommen Bissing wel te houden daar de pokken-epidemie afnam.

In verband met het brandgevaar in de zomermaanden werd besloten de nachtwaker 's nachts dienst te laten doen tot 4 uur in plaats van 3 uur, omdat in de regel om 3 uur nog niemand op was. Een andere naam voor nachtwaker was klapwachter.

Bakkerij Makkinga

heeft voor Sint Nicolaas een keur van lekkernijen voor u.
BOTERLETTERS, BOTERSTAVEN met roomboter en amandelspijs, SPECULAASHARTJES en BROKKEN, KLEINE SPECULAASJES (zeer voordelig en lekker), TAAI-TAAI.

MARSEPEINFIGUREN, CHOCOLADELETTERS, BORSTPLAAT en een grote sortering LUXE DOZEN BONBONS.

Fa. B. J. Bosscher

Gediplomeerd
drgist

D.A. DROGISTERIJ

Brugstraat 23-24 — Tel. 1414

TAXI

BEL

2500

TAXIBEDRIJF LEERENTVELD - Ommen

- * VERZEKERINGEN
- * FINANCIERINGEN en
- * HYPOTHEKEN

H. J. Nijhuis

Wolfskuitlaan 3
Ommen

Telefoon 05291 - 1932

Schildersbedrijf Fa. JOH. VAN ELBURG

Tel. 1828 - Schurinkstraat 24 - Ommen

voor schilder- en behangwerk, in nieuwbouw en onderhoud. - Verder in onze zaak een grote sortering BEHANG - SAUS - GLAS - VERF en alles voor de Doe-het-zelver.

Voor al uw levensmiddelen
naar zelfbediening

A. Seinen

Schurinkstraat 26
KROONWINKELIER

Super Markt L. Wind

Voor Brood en Banket en
Kruidentierswaren, maar ook voor
HOMMES Vlees en Vleeswaren

Dr. A. C. v. Raaltestraat 6

Antiek

o.a. Klokken, Dekenkist, Petroleumlampen, Kaarsenhouders, Koperwerk enz. en Regentonnen.

Stegeman

Gasthuisstraat 17 — Ommen
Telefoon 1815

Tevens Inkoop van antiek en curiosa.

't Giet ow goed bij al waij

doet

OCO

LUNCHROOM - IJSBEDRIJF

Brugstraat 16

Telefoon 1429

Oud-Ommers met

bij

Nieuwe wensen

R. J. Schudde

zijn van harte welkom Dr. van Raaltestraat - Ommen

voor

Konfektie

Textiel

Woninginrichting

**SLIJTERIJ
WIJNHANDEL**

van der Beek

in het Wapen van Ommen

Sinds 1854 slijter

- * Eigen import sherry en
notenlikeur

Autobedrijf J. Makkinga

voor service en verkoop

Opel

B.K. L.P.G. inbouwstation

SCHURINKSTRAAT 36

OMMEN - Telef. (05291) 1305

Voor al uw reizen

**REISBURG
de Groot**

Kerkstraat 7 - Ommen - Tel. 2294

**In de wolken met
OK aardolieprodukten**

- * superbenzine
- * dieselgasolie
- * huisbrandoliën
- * stookolie
- * motoroliën
- * smeervetten
- * butaan en propaan

**Hotel Café Restaurant
'Het Zwarte Paard'**

van ouds en nog steeds:

GEZELLIG

en

GOED

PACTON B.V.

Ommen

- ★ **Opleggers**
- ★ **Aanhangwagens**
- ★ **Containers**

Voor al uw Bouwwerken:

Weelink's Bouwbedrijf B.V. Ommen

Kantooradres: Schurinkstraat 21 - Werkplaats: Strangeweg 24 -

Telefoon 05291 - 1885 - 1196

**W
O**